

Протидія злочинності в Україні: кримінально- правові та кримінологічні аспекти

Матеріали Всеукраїнського
науково-практичного семінару

26 травня 2016 року
м. Миколаїв

Примаченко В.Ф. Дефініції поняття «диференціація кримінальної відповідальності» у сучасному українському кримінальному праві.....	182
Сахарова О.Б. Основні різновиди кримінальних правопорушень, що вчиняються у сфері виробництва та обігу засобів захисту рослин, зокрема пестицидів та агрохімікатів.....	187
Сваток Г.І., Шмаленя С.В. Стан протидії органами Національної поліції України організованій злочинності в сучасних умовах.....	191
Сокол О.О. Напрями індивідуального запобігання ухиленню від сплати аліментів.....	194
Соломяна А.В. Недержавні суб'єкти запобігання злочинності: проблеми класифікації.....	197
Сторчак Н.А. Регіональні тенденції у сфері «молодь і протиправна поведінка» (за результатами статистичних і моніторингових досліджень у Миколаївській області).....	201
Татарінова О.В. Щодо реалізації суддівського розсуду в контексті судової реформи в Україні	207
Тертиченко Т.М. Міжнародні злочини: міжнародне законодавство та Кримінальний кодекс України.....	210
Тимчук О.А. Діалектика та кримінологія: деякі методологічні аспекти.....	214
Тунтула А.С. Значення нової доктрини видового делення правонарушень для підвищення ефективності протидії кримінальним правонарушенням	217
Чекмарьова І.М. Поняття прикордонного регіону Півдня України як самостійної кримінологічної категорії	220
Чорна О.С. Дискусії щодо тлумачення змісту предмета злочину, передбаченого ч.ч. 1 – 3 ст. 382 КК України.....	224
Шаблістий В.В. Кримінально-правове забезпечення безпеки людини в Україні. Післямова.....	227
Шарикова В.П. Значення правопонимання для кримінологічного дослідження і протидії злочинності	230
Шведова Г.А. Протидія корупції засобами політичної кримінології.....	233
Шиян Д.С. Проблема призначення більш м'якого покарання у виді позбавлення права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю	236

2.1.1.1.5. Параказусы-деяння (при наличии надлежащего или ненадлежащего субъекта, но при отсутствии его вины).

2.1.1.2. Характера регулируемых общественных отношений (правоотношений) делятся на административные, дисциплинарные, де-факто имущественно-договорные (гражданские) и де-юре имущественно-договорные (хозяйственные, арбитражные) правонарушения-деяния (проступки-деяния, парапроступки-деяния, квазипроступки-деяния, квазипарапроступки-деяния, параказусы-деяния).

2.1.2. Миниправонарушения-явления или миниправонарушения-казусы, которые понимаются аналогично макроправонарушениям-явлениям или макроправонарушениям-казусам, когда миниправонарушения-явления (миниправонарушения-казусы) принципиально также могут подразделяться **в зависимости от характера нарушенных общественных отношений** аналогично миниправонарушениям-деяниям на административные, дисциплинарные, де-факто имущественно-договорные (гражданские) и де-юре имущественно-договорные (хозяйственные, арбитражные) явления (казусы).

І.М. Чекмарьова

старший викладач кафедри
кримінального права та кримінології
(Одеський державний університет внутрішніх справ)

ПОНЯТТЯ ПРИКОРДОННОГО РЕГІОНУ ПІВДНЯ УКРАЇНИ ЯК САМОСТІЙНОЇ КРИМІНОЛОГІЧНОЇ КАТЕГОРІЇ

Протягом останніх років все більшої актуальності набувають дослідження проблеми запобігання злочинності в регіонах України. Необхідність таких досліджень, обумовлюється не лише зростанням злочинності в регіонах країни, а й появою її нових форм та видів; збільшенням рівня суспільної небезпечності традиційних видів злочинності; розширенням застосування зброї; поширенням використання під час учинення злочинів високих технологій, найсучасніших досягнень науки і техніки; виникненням такого явища, як регіональна спеціалізація злочинності; експортуванням певних видів злочинності з одних регіонів до інших тощо.

Одним із важливих завдань у науці є точне термінологічне визначення категорій понятійного апарату. У сучасній кримінології

чній науці такими вченими, як А.М. Бабенко [1], І.Г. Богатирьов та М.О. Кисильов [2], А.М. Притулою та Ю.В. Курилюком [3] та А.М. Бабенком [4] закладені основи для усвідомлення сутності категорії «*прикордонного регіону*». О.М. Бандурка та А.М. Давиденко досліджували питання кількості та переліку «*південних регіонів України*» [5, с. 28 – 31]. Не викликає сумніву, що фактор близькості до кордонів та зон потенційного геополітичного інтересу до території України з боку країн, що проводять агресивну, загарбницьку територіальну політику до інших країн, містить у собі потенційну небезпеку з точки зору загострення криміногенної ситуації в окремих, зокрема прикордонних регіонах нашої країни.

Отже, злочинність у прикордонних регіонах Півдня України набуває якостей самостійного феномену, що потребує специфічної, відмінної від інших – більш благополучних регіонів держави запобіжної реакції з боку суспільства на нові виклики злочинності: розповсюдження зброї, наркотиків, терористичної загрози, контрабанди, економічної злочинності, що підривають соціальну стабільність у регіонах і, як наслідок, порушує дисбаланс суспільних відносин у державі. Між тим, у кримінології та в законодавчих актах до теперішнього часу не відбулося комплексного усвідомлення поняття «*прикордонний регіон Півдня України*» як самостійної кримінологічної категорії.

У науковій та довідковій літературі під «*регіоном*» (від лат. regio (regionis) – область, країна) – розуміється область, район; частина країни, що відрізняється від інших областей сукупністю природних та (або) історично сформованих, відносно стійких економіко-географічних та інших особливостей, нерідко поєднаних із особливостями національного складу населення [6, с.422].

Виходячи зі змісту ст. 132 та ст. 133 Конституції України статусом самостійного регіону наділені: Автономна Республіка Крим, Вінницька, Волинська, Дніпропетровська, Донецька, Житомирська, Закарпатська, Запорізька, Івано-Франківська, Київська, Кіровоградська, Луганська, Львівська, Миколаївська, Одеська, Полтавська, Рівненська, Сумська, Тернопільська, Харківська, Херсонська, Хмельницька, Черкаська, Чернівецька, Чернігівська області, міста Київ та Севастополь [7].

Важливим методологічно значущим завданням є групування територій за географічним місцем розташування в межах територіального простору України. На сьогодні в Україні, на жаль, відсутні будь-які загальновизнані територіально – просторові типології регіонів за географічною – просторовою ознакою, які адекватно

й точно відображають соціально-негативні процеси, що відбуваються у регіонах країни [8, с. 101]. У зв'язку з цим, у кримінологічних дослідженнях часто використовуються просторові типології, запропоновані фахівцями інших наукових галузей – економістів, соціологів, географів, регіонознавців, якими розроблені ефективні методики й техніки групування регіонів за різними соціально-економічними підставами. Так, О.М. Бандурка та А.М. Давиденко виділяють: Центральний, Донецько-Придніпровський, Західний, Причорноморський, Південно-східний регіони. Указані класифікації проводилися з урахуванням не лише географічних і кліматичних умов, а й економічних, соціальних і демографічних факторів, особливостей менталітету та духовності населення регіонів [5, с. 28 – 31].

У науковій літературі також під час групування територій за ознакою географічного просторового розташування важливе значення відводиться врахуванню історичних особливостей розвитку територій, обставинам соціальних та економічних ознак. Західна Україна складається з восьми адміністративно-територіальних областей, які представляють історичні області: Галичину (Львівська, Тернопільська та Івано-Франківська області), Волинь і Західне Полісся (Волинська та Рівненська області), Західне Поділля (Хмельницька область), Північну Буковину (Чернівецька область) і Закарпаття (Закарпатська область). Центральну частину представляють Вінницька, Черкаська, Полтавська, Кіровоградська області. До Півночі України належать Київська, Житомирська, Сумська й Чернігівська області, тобто історична козацька Гетьманщина та Східне Полісся [9, с. 140]. Така класифікація, з точки зору методології, дозволяє дійти висновку, що до Південного регіону України відносяться такі групи областей: АР Крим, Одеська, Миколаївська та Херсонська області.

Щодо тлумачення «прикордонного» регіону, то основною характеристикою, яка впливає на криміногенну обстановку цих територій, є їх місце розташування стосовно кордону України. Відповідно до ст. 1 Закону України «Про державний кордон України» державним кордоном України є лінія і вертикальна поверхня, що проходить по цій лінії, які визначають межі території України - суші, вод, надр, повітряного простору [10].

На основі вивчення і узагальнення наукових розробок різних вчених кримінологів, з урахуванням теоретичних і методологічних підходів, можна запропонувати наступне поняття прикордонного регіону Півдня України: «Прикордонний регіон Півдня

України» – це сукупність декількох визначених законодавством країни територіально-просторових систем суверенної держави, розташованих на півдні України (Одеська, Миколаївська, Херсонська області та тимчасово окупована АР Крим), що характеризується географічною цілісністю, специфічними природно-кліматичними та економічно-соціальними умовами, розміщенням і розвитком продуктивних сил, з наявністю державного кордону або тимчасовою контрольною лінією розмежування та характеризується широкими можливостями міжрегіонального і транскордонного співробітництвом із сусідніми регіонами та державами. Вказана термінологія та її визначення може розглядатися в якості базової для організації сучасних регіональних досліджень злочинності у прикордонних регіонах півдня України.

Література:

1. Бабенко А.М. Термінологічне упорядкування понять «регіон» і «регіональні особливості злочинності» у кримінологічних дослідженнях / А.М. Бабенко // Держава та регіони. – Серія «Право». – 2014. – № 3 (45). – С. 68 – 72.
2. Богатирьов І.Г. Кримінологічні засади запобігання злочинності у великому місті на регіональному рівні: монографія / І.Г. Богатирьов, М.О. Кисильов. – Бровари: ПФПА, 2010. – 160 с.
3. Прутула А.М. Кримінально-правова охорона державного кордону України в період окупації: постановка проблеми / А.М. Курилюк // Вісник Південного регіонального центру Національної академії правових наук України. – 2015. – № 3. – С. 110 – 115.
4. Бабенко А.М. Шляхи вдосконалення запобігання злочинності в прикордонних регіонах України / А.М. Бабенко // Південноукраїнський правничий часопис. – 2014. – № 3. – С. 16 – 18.
5. Бандурка А.М. Преступность в Украине: причины и противодействие: монография / А.М. Бандурка, А.М. Давыденко. – Х.: Гос. спец. изд-во «Основа», 2003. – 368 с.
6. Словарь иностранных слов. – Изд. 14-е, испр. и доп. – М.: рус. яз., 1987. – 608 с.
7. Конституція України [зі змінами, внесеними відповідно до Закону № 2952-VI от 01.02.2011, ВВР України, 2011, № 10, ст. 68] [Електронний ресурс] // Офіційний веб-сайт Верховної Ради України: Законодавство України. – Режим доступу: <http://rada.gov.ua/uploads/documents/27396.pdf>
8. Бабенко А.М. Запобігання злочинності в регіонах України: концептуально-методологічний та праксеологічний вимір: монографія / А.М. Бабенко – Одеса: ОДУВС, 2014. – 416 с.
9. Шаблій О.І. Соціально-економічна географія України: навч. посіб. / О.І. Шаблій. – Львів: Світ, 1994. – 608 с.

10. Закон України «Про державний кордон України» із змінами і доповненнями від 4 липня 2013 року за № 406-VII [Електронний ресурс] // Офіційний веб-сайт Верховної Ради України: Законодавство України. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/1777-12>. – Назва з екрану.

О.С. Чорна

прокурор

(Київська місцева прокуратура № 7)

ДИСКУСІЇ ЩОДО ТЛУМАЧЕННЯ ЗМІСТУ ПРЕДМЕТА ЗЛОЧИНУ, ПЕРЕДБАЧЕНОГО Ч.Ч. 1 – 3 СТ. 382 КК УКРАЇНИ

Останнім часом однією з правозастосовних проблем постало суперечливе розуміння предмета злочину, передбаченого ч.ч. 1 – 3 ст. 382 КК України.

Вважаємо, що теоретичне узагальнення поглядів щодо предмета невиконання судового рішення дозволить краще осмислити його зміст. Це, у свою чергу, зможе поліпшити практику кваліфікації зазначеного злочину, наблизити її до однакового застосування законодавства України про кримінальну відповідальність за невиконання судового рішення.

Частина 1 ст. 382 КК України описує основний склад злочину в такий спосіб: умисне невиконання вироку, рішення, ухвали, постанови суду, що набрали законної сили, або перешкодження їх виконанню. Отже, диспозицію ч. 1 ст. 382 КК України можна визнати бланкетною, оскільки для з'ясування змісту судових актів, що перелічені у ній, необхідно звернутись до інших нормативно-правових актів, а саме – відповідних процесуальних кодексів.

Вивчення змісту процесуальних кодексів України дозволяє дійти висновку, що не всі судові рішення мають однакове юридичне значення. Наприклад, згідно з ч. 1 ст. 369 «Види судових рішень» КПК України, вирок – це форма викладення судового рішення, у якому суд вирішує обвинувачення по суті. Частина 2 цієї статті передбачає, що ухвала – це форма викладення судового рішення, у якому суд вирішує інші, ніж суть обвинувачення, питання. Під «постановою» в адміністративному судочинстві розуміють судові рішення суду будь-якої інстанції в адміністративній справі, у якому вирішуються вимоги адміністративного позову (п. 12 ч. 1 ст. 3 «Визначення понять» КАС України). «Ух-